

ONZE RUBRIEK VOOR BEGINNERS: DE AKTEN VAN DE BURGERLIJKE STAND

In de voorgaande rubrieken werd vooral aandacht besteed aan enerzijds de mondelinge overlevering, anderzijds de documenten uit het eigen huisarchief. Maar op een bepaald ogenblik moeten we dan toch starten met de speurtocht naar de officiële documenten. Al was het maar om alles te controleren. De gegevens betreffende geboorte, huwelijk en overlijden worden officieel vastgelegd in de akten van de Burgerlijke Stand. Zo althans wordt het bepaald door ons Burgerlijk Wetboek.

We hebben ons even in de huid gestoken van de beginnende zoeker en wat lijkt er het meest logisch dan het onderzoek te starten bij jezelf. We waren trouwens wel eens nieuwsgierig of de gegevens die we over onze eigen geboorte wisten eigenlijk wel klopten met de officiële gegevens. Hoe een akte aanvragen? En wie kan ze aanvragen? De noodzakelijke informatie konden we vinden op internet. Onze geboorteplaats is Brugge en onze geboortedatum is 31 juli 1941. Via een zoekrobot en het intikken van 'Burgerlijke Stand' kwamen we al een hele boel informatie te weten. We tikten het internetadres in: <http://www.brugge.be/infogids/uitburg.htm> en hier vernemen we welke stappen we moeten ondernemen.

We vroegen twee akten aan: onze geboorteakte en de huwelijksakte van onze ouders. Bij de aanvraag voegden we voor iedere akte de nodige fiscale zegels (260 fr. of 6.45 Euro) en een postzegel van 17 fr. Wie meent vrijstelling te hebben van het zegelrecht moet namelijk uitdrukkelijk de precieze reden van die vrijstelling vermelden. Uittreksels van akten van geboorten, huwelijken en overlijden, waarin geen melding gemaakt wordt van de afstamming kan iedereen bekomen. Afschriften of uittreksels met vermelding van afstamming van akten van minder dan 100 jaar zijn voorbehouden aan openbare overheden, de personen op wie de akte betrekking heeft, de echtgenoot of overlevende echtgenoot, de wettelijke vertegenwoordiger, de bloedverwanten in opgaande of neerdalende lijn, de erfgenamen, de notaris en de advocaat. In andere gevallen moet men toestemming hebben van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg en blijk geven van een familiaal, wetenschappelijk of een ander wettig belang. Aangezien het in ons geval ging om de eigen geboorteakte en de huwelijksakte van onze ouders was er geen enkel probleem en een paar dagen later kregen we dan ook de gevraagde akten in de brievenbus. Bij de aanvraag van de akten moet wel de datum vermeld worden. In ons geval geen probleem. Niet alleen ken je je eigen geboortedatum wel, maar een fotokopie van het trouwboekje van onze ouders stak al bij ons persoonlijk archief. Het trouwboekje geeft me trouwens informatie die ik nooit in de officiële documenten zal vinden. Naast de kolom van plaats en dag van geboorte is er ook een kolom voorzien voor het doopsel. Volgens deze gegevens ben ik gedoopt in Sint-Jan op 3 augustus 1941 (mijn peter en meter waren mijn grootouders Aimé Roelstraete en Maria Vandenberghe). En bij het Burgerlijk huwelijk wordt ook plaats en datum van kerkelijk huwelijk vermeld. Zo bliken mijn ouders op dezelfde dag getrouwd te zijn voor wet en kerk. Het kerkelijk huwelijk werd ingeschreven op 9 oktober 1940 in de Brugse Kristus Koningkerk door pastoor E.H. Gustaf Lambrecht.

De geboorteakte

Laten we eerst eens onze geboorteakte onder de loupe nemen.

" [Geboorteakte, nr. 913 van Johan Roelstraete] Ten jare negentienhonderd een en veertig, den een en dertigsten Juli te elf uur voormiddag, voor Ons Jonkheer Louis Ryelandt, schepen afgevaardigd ambtenaar van den burgerlijken stand der gemeente Brugge provincie West-Vlaanderen, is verschenen Maurice Coucke, geneesheer, oud vier en veertig jaar, alhier wonende, tegenwoordig bij de verlossing, die ons vertoond heeft een kind van het Mannelijk geslacht, geboren in deze gemeente, op een en dertigsten Juli te vier uur s'morgens in het huis C9 Oostmeersch van Joanna Maria

Augusta Vandenabeele, zonder beroep, oud een en twintig jaar, geboren te Brugge, wonende te Aalbeke echtgenoot van Pierre Albert Camille Roelstraete, koster, oud vijf en twintig jaar, geboren te Lauwe, wonende te Aalbeke, door werk belet en aan welk kind gegeven zijn de voornamen van Johan Amaat Peter. Welke aangifte en vertooning gedaan zijn in tegenwoordigheid van Camiel Vandenbussche, oud drie en dertig jaar, bediende van beroep, woonachtig te Sint-Michiels en van Jean Kinds, oud acht en twintig jaar, koster van beroep, woonachtig te Brugge. Waarvan akte ten gemeentehuize is opgemaakt. En na voorlezing aan den aangever en de getuigen, hebben wij geteekend, met hen. “

Dit officiële document leerde me eens te meer hoe voorzichtig we moeten zijn met overlevering. Ik wist niet beter dat ik geboren was om middernacht en dat er geen geneesheer maar alleen een vroedvrouw aanwezig was bij de bevalling. Mijn horoscoop mag dus opnieuw bekeken worden, want ik blijf wel vier uur later geboren te zijn! Dat mijn vader niet aanwezig was bij de geboorte wist ik ook al niet. Maar dat de geneesheer die bij de bevalling aanwezig was ook de geboorte aangaf, was voor mij totaal nieuw. In een geboorteakte staan altijd de aangever en/of getuigen vermeld. De aangifte van een geboorte bij de ambtenaar van de burgerlijke stand moet gebeuren binnen de 15 dagen na de bevalling. Gewoonlijk gebeurt de aangifte door de vader (nu kan het ook door de moeder) of door de dokter of vroedvrouw die bij de bevalling aanwezig was.

Waarom ik in Brugge geboren ben en niet in Aalbeke of het naburige Kortrijk kan ik wel begrijpen. Ik was de oudste en mijn moeder wilde voor die eerste geboorte dicht bij haar ouders zijn die in Brugge woonden. Gezien de oorlogsomstandigheden niet zo voor de hand liggend. Ik ben er mijn moeder dankbaar voor. Geboren in Brugge klinkt op je CV nu eenmaal beter dan Aalbeke. In Aalbeke bleven mijn ouders trouwens niet wonen, het jaar daarop werd mijn vader koster benoemd in Heule. Met Heule heb ik een band, met Aalbeke dus niet. Het geboorteadres is uiteraard dit van het Sint-Janshospitaal, toen nog in volle centrum van de stad. Mijn vader kon als koster zijn werk zo maar niet in de steek laten, maar het is tekenend dat een collega optrad als getuige. Bij mijn geboorte kreeg ik de voornamen Johan Amaat Peter. Mijn tweede naam is die van mijn grootvader, mijn derde naam is die van mijn vader. Men hield dus zeker rekening met een aantal familietradities. Mijn voornaam is eerder aan een (beginnende ?) modetrend te wijten. Volgens Sopres (te vinden op internet: www.sopres.be) zijn er van de 5.013.576 mannen in België er 35.450 die Johan heten. 90 % daarvan zijn geboren na 1951.

De geboorteakte geeft dus de nodige inlichtingen over beide ouders. Met de gegevens van deze akte kan men verder opklimmen.

De huwelijksakte

De volgende akte die we ontvingen is dus de huwelijksakte van onze ouders. Huwelijksakten zijn goudmijnen voor de genealogen. Laten we de proef op de som nemen.

“Huwelijksakte, nr. 168 van Pierre Roelstraete met Joanna Vandenabeele.

Ten jare negentien honderd veertig den negenden October te negenenhalf uur voormiddag, voor ons Jonkheer Louis Ryelandt, schepen afgevaardigd ambtenaar van den burgerlijken stand der gemeente Brugge, Provincie West-Vlaanderen, zijn verschenen: Pierre Albert Camille Roelstraete, koster, oud vier en twintig jaren, geboren te Lauwe den zes en twintigsten Juni negentien honderd en zestien, wonende te Aalbeke te voren te Lauwe, meerderjarige zoon van Aimé Joseph Roelstraete, handelaar, oud negen en veertig jaren en van Magdalena Maria Peferoen, zonder beroep, oud acht en veertig jaren, beiden wonende te Lauwe, hier tegenwoordig en toestemmende in het huwelijk ter eener zijde; En Joanna Maria Augusta Vandenabeele, zonder beroep, oud twintig jaren, geboren te Brugge den zestienden November negentien honderd en negentien, alhier wonende, minderjarige dochter van Hector Ludovicus Vandenabeele, letterzetter, oud drie en vijftig en van Maria Vandenbergh, zonder beroep, oud drie en vijftig jaren beiden alhier wonende hier tegenwoordig en toestemmende in het huwelijk, ter ander zijde;

Die ons aanzocht hebben over te gaan tot de voltrekking van het huwelijk onder hen besloten en waarvan de afkondiging, ingevolge de Wet, in deze gemeente is gedaan den zondag *negen en twintigsten September* negentien honderd en *veertig en te Aalbeke en Lauwe op denzelfden datum*.

*Trouwfoto van Pierre Roelstraete en
Joanna Vandenabeele
Brugge, 9 oktober 1940*

echtgenoten, wonende te Kortrijk. En na voorlezing der tegenwoordige akte, hebben wij geteekend, met de getuigen en al de partijen. (volgen de handtekeningen)”.

Geene tegenspraak wegens dit huwelijk ons beteekend zijnde, recht doende aan het verzoek der partijen, na voorlezing van de hieraangehechte behoorlijk gearafeerde stukken, betreffende haar burgerlijken stand en de pleegvormen des huwelijks, alsook van het Ve hoofdstuk van den Ven titel van het burgerlijk wetboek, handelende over het Huwelijk, hebben wij aan den bruidegom en aan de bruid gevraagd of zij voornemens zijn elkander te nemen voor man en vrouw, elk van hen beurtelings bevestigend geantwoord hebbende, verklaren wij, in naam der Wet, dat *Pierre Albert Camille Roelstraete en Joanna Maria Augusta Vandenabeele*, door den huwelijksband vereenigd zijn, ... Waarvan onmiddellijk door ons de tegenwoordige akte is opgemaakt, in openbare zitting, ten gemeentehuize, in het bijzijn der getuigen: *Alfons Vandenabeele, bediende, oud vijftig jaren, oom van de bruid wonende te Brugge en Lucien Hellin, bediende, oud vijf en twintig jaren, geen bloedverwant der*

In de huwelijksakte wordt van beide partijen beroep, leeftijd, geboorteplaats en –datum, woonplaats, ouders met beroep, leeftijd en woonplaats vermeld. De getuigen zijn meestal familie en zijn dus zeker het noteren waard. In ons geval gaat het om de enige broer van mijn grootvader en Lucien Hellin, de toekomstige echtgenoot van Elisabeth Roelstraete, de enige en oudere zuster van mijn vader. Maar aangezien ze slechts op 27 november 1940 in Lauwe in het huwelijk traden, staat hij er opgegeven als geen verwant.

In de rand van de akte vinden we melding van een verandering in het huwelijksvermogensstelsel.

Naast de officiële documenten steekt er in ons huisarchief nog wel een en ander wat verband houdt met het huwelijk van mijn ouders. Eerst en vooral de huwelijksaankondiging: “Op woensdag 9 oktober 1940, te 10 uur, zal E.H. Maurice Lepoutre in de parochiale kerk van Christus-Koning te Brugge inzegenen het huwelijk van Juffrouw Jeanne Vandenabeele met Mijnheer Pierre Roelstraete. Hebben de eer en het genoegen Ued. Dit te melden: Heer en Vrouw H. Vandenabeele-Vandenberghé / Generaal Lemanstraat, 77; Brugge Heer en Vrouw A. Roelstraete-Peferoen, Wevelgemstraat, 3, Lauwe.” E.H. Maurice Lepoutre was een kozijn van Maria Vandenberghé, mijn grootmoeder. Zonder deze aankondiging zou ik gedacht hebben dat pastoor Lambrecht het huwelijk inzegende. Uit de mondelinge traditie weet ik dat men zich die dag – gezien de oorlogsomstandigheden – niet met de auto, maar met de koets verplaatste. In mijn archief steekt ook nog de ‘Spijskaart’.

Ik wil de lezer dit (met de hand geschreven) documentje niet onthouden:

Oxtail-soep
Voorgerecht
Gebraden rundvleesch met Groentenkrans
Kroketten
Konijn met peeren
Aardappelen
Fruit
Nagerecht
Mokka - Koffie

Blijkbaar had de oorlog nog niet zo veel invloed op het menu !

Ik heb nog één huwelijkswens bewaard. Ook dit is een tijdsdocument.

“Aan mijn nieuwen kozijn Mr Pierre Roelstraete en mijn Nicht Mevrouw Jeanne Roelstraete-Vandenabeele, ter gelegenheid van hun gelukkig huwelijksfeest. Johannes mocht op Jezus rusten,
Maar Petrus kreeg het stuur in hand,
Om ons van 's werelds wijde kusten
Te drijven naar 't beloofde land.

Johanna mag op Pierre nu rusten,
Die zending werft door d'huwelijksband,
Met haar te steven uit dees kusten,
Door lief en leed naar 't heilig land.

Johanna's liefde zocht een “Steen”
En al opeens die steen wierd harte
En smolt met Jeanne's hart ineen:
In 't dubbel harte smelt de smarte.
Nieuwpoort, den 9 oktober 1940.
Jos Vandenabeele, principaal.

Besluit

Deze akte is uitermate rijk aan gegevens en laat ons toe de volgende akten op te zoeken. Er zijn huwelijksakten die nog meer gegevens vermelden dan in bovenstaand voorbeeld. Soms loont het de moeite om de huwelijksbijlagen op te sporen. In tegenstelling tot de akten zelf worden die slechts in één exemplaar bewaard en worden samen met één exemplaar van de geboorte-, huwelijks- en overlijdensakten naar de griffie van de rechtbank van eerste aanleg overgebracht. Het andere exemplaar van de akten blijft op het gemeentehuis. De registers die aan de rechtbank worden overgemaakt, komen na 100 jaar terecht in het Rijksarchief. Daar kunnen ze echter niet in origineel geraadpleegd worden. Alleen de films van deze akten worden ter beschikking gesteld van de zoekers. Over het archiefbezoek, de verdere inrichting van de Burgerlijke Stand met o.m. het gebruik van de tienjaarlijkse tafels handelen we in een volgende bijdrage. De start van ons genealogisch onderzoek heeft dus wel een prijskaartje, maar de akten kregen een mooie plaats in het familiealbum. En aangezien ik uitging van eigen gegevens, moest ik niet te veel rekening houden met wetten over de persoonlijke levenssfeer!

Johan Roelstraete